

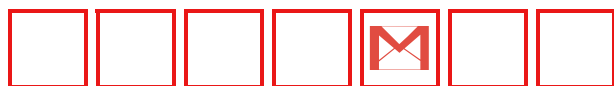
POS LJEDNJI MOHIKANCI

Jedini preostali mljekar, među rijetkim voćarima i ovčari koji ustraju: Oni drže poljoprivredu i selo

Danijela Mlinac

🕒 26. studenoga 2025.

PODIJELI S PRIJATELJIMA!

Hrvatska nije prehrambeno samodostatna, kada bismo jeli isključivo ono što uzgojimo sami brzo bismo ostali gladni, pa ovisimo o uvozu. Surova je to i bolna slika domaćeg agrara i sela. Nekada je gotovo svaka kuća u selu imala jednu, dvije kravice i nekoliko svinja, koka, a danas je to sve rjeđe. Nije samo stočarstvo na klimavim nogama, ne uzgajamo ni dovoljno voća, povrća. Ipak, ima onih koji svoj kruh i dalje zarađuju od zemlje i stoke, koji žive na selu i od sela.

Voćarska priča Momčila Brankovića

Lesnina katalog Akcija 01.12.

Vrijedi do 15. 12. 2025.

Promijeni lokaciju

Pe vex katalog Akcija 27.11.-31.12.2025.

Vrijedi do 31. 12. 2025.

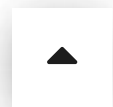
Diskont Stanić katalog Usus Blagdanima 27.11.

Vrijedi do 14. 12. 2025.

Sadržaj osigurava: Njuškalo katalozi

Momčilo Branković ima 61 godinu i sve ih je proveo u svom Bereku. Kao djetetu sa sela poljoprivreda mu nije strana jer nekada je, kaže, bilo normalno da svaka kuća ima nešto zemlje i stoke i da se radi.

-Stekli smo određene radne navike, nekada su te na selu roditelji tjerali da moraš raditi jer ako danas,-sutra ostaneš bez posla od nečega moraš živjeti – prisjeća se Branković.

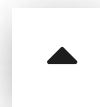
Momčilo Branković

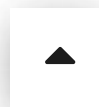
Upravo su mu te u djetinjstvu i ranoj mladosti stečene vještine dobro došle jer kada je u 90-im godinama firma u kojoj je radio propala, a on ostao bez posla imao je rezervni plan.

-Najlakše mi se bilo prekvalificirati na poljoprivredu u koju sam morao najmanje uložiti, pa sam se počeo baviti stočarstvom jer smo imali krave. Osnovna stvar je bila da imaš mjesečni prihod, a od mljekarstva se imao siguran mjesečni prihod – priča taj Berečanin.

No, ni to nije bilo dugog vijeka. Kada je 2011. počeo sunovrat mljekarstva uzrokovan padom cijene Branković je shvatio da se još jednom mora prilagoditi. **Prodao je krave i prešao na voćarstvo.** Danas **na četiri hektara ima 14 sorti jabuka, 3 sorte krušaka, 7 bresaka**, a kada su mu proljetos izmrzle rane breskve zasadio je i **borovnice** jer nešto će uvijek uspjeti. Gledati kako mu krave odvozi kamion i

-Meni je to pozitivna odluka, možda da sam i ranije prešao na voćarstvo bilo bi bolje. Ranije su cijene u voćarstvu bile bolje, a sada je uvoz napravio svoje, dio cijena pada na tržištu, a vi morate to pratiti jer se s proizvodnom cijenom ne možete uklopiti. Cijenu vam diktira uvoz iz Poljske iz koje se uvozi to što se uvozi – priča taj berečki voćar.

Osim nelojalne konkurencije, muče voćare i sve češći vremenski ekstremi, sve je više i nametnika i bolesti, a manje zaštitnih sredstava, pa je proizvesti nešto sve teže, ali Branković navikao na udarce poput onog pred koju godinu kada mu je olujno nevrijeme skršilo dio voćnjaka i za ovu godinu kaže da je bila dobra.

-Rana breskva je stradala, kasna nije. Nisam u dugu, nemam financijskih obaveza prema bankama u vidu kredita, pa mogu opstati, ali da imam kredita to bi već bilo diskutabilno – iznosi računicu Branković.

Kako nije prevelik s radnom snagom nema problema jer pogotovo ljeti na selu se, kaže, nađe srednjoškolaca koji si u berbi žele zaraditi džeparac, a ono što uzgoji **uspijeva prodati**.

kaže Branković koji se ranije opekao na prodaji na veliko čekajući svoj novac, pa sada ima vlastitu hladnjaču i tako može prodavati izravno kupcima dulje vrijeme.

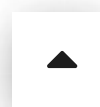
Nema ni u Bereku, kaže, mnogo onih koji žive isključivo od poljoprivrede. Mladi ju više izbjegavaju nego što je se ozbiljnije hvataju, pa i na pitanje za savjet mladima i bi li se trebali upustiti u poljoprivrednu avanturu kroz smijeh samo kaže “to neka sami odluče” jer nije siguran koliko su spremni slušati.

Posljednji mljekar u svom selu

mljekara dok ih je u siječnju bilo 2.344, a u rujnu 2022. 3.090. Jedan od malobrojnih koji se ne predaju je **Mile Špehar iz Narte**. Mile ima 34 godine, njegovi se mljekarstvom bave 35 tako da je odrastao uz krave i staju, a da bi u tome i ostao, kroz smijeh kaže, morate to voljeti i biti malo ljudi. "Ludih" je sve manje što se vidi i u njegovoj Narti, selu koje je od Bjelovara udaljeno svega 15-ak minuta, ali koje je preslika stanja hrvatske poljoprivrede i sela.

-U najboljim danima Narta je brojila pet otkupnih mjesta za mlijeko i dva robna proizvođača, imala je trgovinu stočne hrane, poljoprivrednu ljekarnu, tri trgovine, dvije birtije, a danas je spala na jednoj birtiji, jednoj trgovini, nijednoj trgovini stočne hrane i jednom proizvođaču mlijeka. Toliko o našem živom selu – opisuje stanje taj mladi mljekar.

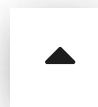
Mile Tadić svaki dan od 5.30 kada ulazi u staju u kojoj je do 9-10, pa se posveti poju, i oko 10 se vraća u staju iz koje ne izlazi do 21, 22 sata, a godišnji odmor mu je nepoznanica. S kravama smije se provodi više vremena nego s nekim članovima obitelji. Obitelj Špehar ima godišnju proizvodnju od 230 tisuća kilograma mlijeka. Imaju **35 mliječnih krava, 26 u sustavu krava tele i ukupno 160 grla stoke**, isključivo simentalke pasmine jer se bave i tovom i posebno su ponosni na činjenicu da imaju isključivo vlastiti uzgoj, ušli su i projekt genotipizacije kako bi podigli kvalitetu. No, živjeti samo od mlijeka ne mogu. Bez drugih oblika stočarstva nema kruha.

-Bojim se da se ne može bez svaštarenja. Sada je bolja cijena mesa i s tim se pokrivaju gubici od mlijeka. Tu je prednost simentalca jer tele ima veću cijenu od holsteina, a po količini mlijeka simentalac je već gotovo dostigao holstein – kaže Mile Špehar.

U litru mlijeka uloži 65 do 70 centi, plaćena mu je 55 i strahuje što će biti sada kada je cijena mlijeka na svjetskom tržištu pala.

-Naše mljekare kada padne cijena obično jako brzo reagiraju, a kada naraste onda ne dižu po šest mjeseci. No, s obzirom na našu proizvodnju i nesamodostatnost cijena je preniska jer tržišni zakoni su da ako je na tržištu mala ponuda mlijeka da je veća cijena, ali kod nas je obrnuto. Cipar, Malta, Grčka koje nemaju dovoljnu proizvodnju mlijeka imaju cijenu i do 70 centi baš zato što nemaju dovoljno svog mlijeka pa proizvođače plate pošteno, a naše kompanije stalno tvrde kako su društveno odgovorne, a najmanje su odgovorne prema vlastitim kooperantima – razočaran je naš sugovornik.

No, lagao bi, iskren je Mile Špehar kada bi rekao da nema zarade. Ima, ali je u odnosu na uloženi trud i radni dan od 16 sati iznos malo veći od prosječne plaće koja im ostane nedovoljan. Još više od toga što njihov trud nije adekvatno popraćen otkupnom cijenom, ljuti ga odnos države.

-Ministarstvo poljoprivrede se već 30 godina nažalost ponaša kao Centar za socijalnu skrb, a ne kao ministarstvo koje bi trebalo brinuti o razvoju proizvodnje hrane. Imamo 160 tisuća gospodarstava, a 20 tisuća plaća porez državi jer je u sustavu PDV-a. S tim se samo kupuje socijalni mir i zato je situacija u poljoprivredi takva kakva je – ljuti se Mile Špehar.

Na budućnost mljekarstva gleda crno i predviđa da će se kroz pet do deset godina broj proizvođača prepoloviti. Na pitanje kako vidi svoju budućnost i hoće li u njoj biti mlijeko, ni sam ne zna odgovoriti. To, kaže ovisi o raspoloženju toga dana, ali sve je više dana kada je negativan. Unatoč tome selu i

-Svašta bih si mogao zamisliti, ali to baš nikada. Tu se svađam sam sa sobom, a ne da se svađam još s nekim u zgradi tko mi je skroz blizu. Da dođe nekakva kriza da nemam ništa drugo za jesti, imam kravu, imam mlijeko i imam meso, a tamo u stanu imam gole zidove za glodati. Uz to ovisim o drugome, a je ne volim ovisiti o nikom drugome nego samo o sebi – kaže Špehar koji bi mlađima od sebe koji razmišljaju u ulasku u stočarstvo, pa i mljekarstvo poručio da uđu, da se prime toga, ali da se ozbiljno prime toga i budu svjesni da za pet godina ne mogu imati nešto što ima susjed preko puta koji to radi 40 godina jer potrebno je puno odricanja i rada.

U carstvu ovaca podno Bilogore

Napornog rada i odricanja na boji se **Ratko Aščić iz Zrinske** koji je od malih nogu uz ovce. Kada su zbog ratnog vihora morali pobjeći iz rodne Bosne i ostaviti i 500 ovaca doselili su u Zrinsku kod Velikog Grđevca, otac im je od poznanika dobio nešto ovaca i od toga su malo po malo Ratko i brat došli do **800 grla**. Bilo ih je nekada i i 1.500, ali morali se srezati na broj kojim mogu baratati. Daleko je držanje ovaca od romantizirane vizije i idiličnih prizora pitomih ovaca koja spokojno pasu dok oni koji ih čuvaju šeću prirodom ili leže pod krošnjom stabla diveći se oblacima. U stvarnosti model “ovce na ispašu, a mozak na pašu” ne funkcionira.

-Bilo je njih koji su mislili da je to tako, pa su probali i zaglavili. Nije to samo, ja imam ovce pustit ću ih na pašu i to je to. To je obveza dan i noć, preko ljeta šišanje, pojavi se šepavost, pa treba obrezati papke, ljeti kada je jako vruće ako se ne pazi papak se može ucvrati, po zimi kod janjenja morate biti stalno među ovcama pogotovo po kiši, vjetru, snijegu morate janje skloniti pod krov inače ga na proljeće nećete prodati – opisuje nimalo lak posao Aščić.

Foto: privatni album

Aščići drže **travničku pramenku**, kombiniranu pasminu koju uzgajaju i zbog mesa i zbog mlijeka. No, hoće li ovce musti i dalje više nisu sigurni, odlučit će iduće godine. Radnik koji je kod njih bio 18 godina otišao je, a mužnja ovaca je težak, mukotrpan posao, prevelik za dvojicu ljudi. Uz to se i isplativost topi jer otkupna cijena je preniska.

-Kažu da će nam dići 10 posto cijenu mlijeka, a onda sljedeći mjesec kada dođe obračun smanje mliječnu mast, bjelančevine, a povećaju mikroorganizme, kažu 'gledajte, tako vam je' i na kraju nam cijena bude još i niža – opisuje situaciju taj iskusni ovčar.

Ulazni troškovi su s druge strane sve veći, pa dok se nekada za jedno janje moglo kupiti sto kilograma gnojiva i još je nešto i ostalo, danas je dobro ako se kupi i gnojivo. Sve to utječe i na interes stočara.

-Dosta ljudi je smanjilo, smanjila se proizvodnja mlijeka, nekoliko poznanika se s ovaca prebacilo na sustav krava-tele, ali mi još ne razmišljamo o tome da ostavimo ovce – kaže Aščić.

Foto: privatni album

Za razliku od mlijeka, meso prolazi. **S prodajom janjaca nema problema**, već nekoliko godina surađuje s istim mesarom kod kojeg je i s cijenom zadovoljan. Cijena janjetine uvijek izaziva pažnju i čuđenje, na raznim sajmovima i manifestacijama se za kilogram janjetine mora platiti pedesetak eura. Ratko se na to samo nasmije i kaže 'slabo uzgajivači od toga omaste brk'.

-Uvijek onaj tko proizvede najmanje dobije, u svemu ne samo u janjetini. To je pretjerana cijena. Mesar nama janje plati za 25 kilograma po 5,5 eura za kilogram žive vage i onda ga proda pečenjaru, zaradi i mesar nešto, a onda pečenjar želi na jednom janjetu kupiti četiri janjca. Janje od 30 kilograma ima 15 kilograma čistoga mesa i dok se ispeče ima minimalno 10 kilograma pečenog mesa, s kostima naravno – iznosi računicu naš sugovornik.

Iza svakog kilograma stoji puno posla i često nesigurnosti. Ratko Aščić stoga svojoj djeci želi lakši život, daleko od ovaca. No, ako trebaju birati ovce ili odlazak trbuhom i kruhom izvan Hrvatske, tada dileme nema.

-Ne bih da se bavi time, ali radije bih da se bavi i ovčarstvom nego da ide u bijeli svijet i mora raditi tko zna što – iskren je Ratko Aščić.

u susjednoj općini, ali samo oko šest kilometara od županijske u Novoj Pisanici smjestila se obitelj Merc, obitelj koja kao i Aščići živi od ovčarstva, ali su oni svoj put pronašli upravo u mlijeku. Ovčarstvom se bave od 2010. kada su nabavili travničku pramenku, ali kada je sin odlučio ostati na imanju 2019. prešli su na mliječnu pasminu **lacaune** i preorijentirali se isključivo na proizvodnju ovčjeg mlijeka. U to su ušli s puno entuzijazma koji je zbog uvjeta splasnuo, ali to tu vrijednu obitelj nije obeshrabrilo već su se preorijentirali na **proizvodnju ovčjih sireva**. U preradu su ušli upravo zbog preniske otkupne cijene.

-Najiskrenije, zbog otkupne cijene koja se nije mijenjala deset godina, a u pretvorbi u euro je ispalo još gore. Mi smo velika obitelj i treba živjeti – kaže **Ivanka Merc** koja je u obitelji u kojoj svoje zadatka imaju svi, suprug, sinovi, kćer glavna upravo za krunu proizvodnje, sir.

Polovinu proizvedenog mlijeka i dalje predaju, polovinu prerade u vlastitoj sirani koju su otvorili prošle godine i svoj sirni debi imali na Jesenskom međunarodnom bjelovarskom sajmu. Među rijetkima su koji na ovom području proizvode ovčji sir, a u njihovoj su ponudu **skuta, polutvrđi, tvrdi i začinski sirevi s dodacima papra, medvjedeg luka i mediteranski**, a proizvesti sir prava je umjetnost.

-Za proizvesti tvrdi ovčji sir treba strpljenja, ljubavi, volje. Svaki dan se okreće na drvenim policama na kojima stoji, kontrolira se vlaga, temperatura i tako nekih šest, sedam mjeseci – priča gospođa **Ivanka**.

AKTUALNO

SREDIŠNJA HR

BJELOVAR

SPORT

DOMOVINA

ŽIVOT

1

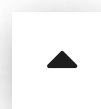
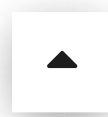

foto: privatni album

AKTUALNO

SREDIŠNJA HR

BJELOVAR

SPORT

DOMOVINA

ŽIVOT

1

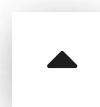

Foto: privatni album

Iako su na tržištu tek kratko obitelj Merc može se pohvaliti s nekoliko medalja osvojenih na sajmovima u Grubišnom Polju i Istri, osvojili su zlato i dva srebra za što su, skromno kažu, najzaslužnije njihove dame, ovce od čijeg je mlijeka sir nastao.

-Lijepo je to dobiti, lijepo je proizvođačima opravdati kvalitetu i da i potrošači znaju što kupuju, ali nama ocjenjivanje više služi za mišljenje struke i da vidimo gdje griješimo, pa da se popravimo – kaže Ivanka Merc i dodaje kako su perfekcionista i vjeruju da uvijek može bolje.

Iza svakog proizvedenog sira stoji puno sati posla na polju, pašnjaku, staji i sirani. Kada imaju vremena za predah?

-Nema ga, ali bili smo svjesni u što ulazimo i znali smo da neće biti lako. Naš moto je kvaliteta, a kvaliteta traži odgovornost što kupci i prepoznaju. Znali smo da neće biti jednostavno jer mi smo novi na tržištu s dobrim sirom i dok on neće biti prepoznat put će biti teži i duži – kaže Merc.

Dio obitelji Merc na Bjelovarskom sajmu

Na interes se ne mogu požaliti, sirevi oduševavaju kupce koji se rado vraćaju. Merčevi se teškog rada ne boje i ne daju se obeshrabriti. Imaju oko 240 ovaca i plan je povećati jer dio su izgubili u razornoj pijavici prošle godine koja je odnijela dio ovaca i uništila dio objekata. No, odustajanje za njih nije bilo opcija, digli su se i nastavili još snažnije. Svoje danas i sutra u ovčarstvu tako vidi i **Vedran Merc**. Iako mnogi mladi od sela, a pogotovo stočarstva bježe, on je sa svojih 27 godina odlučio ostati.

-Odrastao sam s time, djed i tata su radili na tome, da je lagano nije, ali bitno je i zadovoljstvo – priča taj mladi stočar zadužen i za ovce i za mehanizaciju i za polje.

Bilo bi, kaže, lakše da je tržište sređenije, pa bi bilo i više sigurnosti, to je sve što žele – da mogu raditi i prodavati svoj proizvod, a iako je to težak život on ga ne bi mijenjao za gradski.

Oni koji svoju slobodu vide na zemlji i u stoci rijetki su.

-Mi smo jedini ovčari u našem selu, mislim da u Novoj Pisanici krave više nema nijedne, ima možda još dvije, tri kuće koje tove junad i to je to – pomalo sjetno kaže Ivanka Merc.

Junaci našeg priloga: Momčilo Branković, Mile Špehar, Ratko Aščić i obitelj Merc dokaz su da se i od poljoprivrede može živjeti, oni su žilavi, pomalo tvrdoglavi u svojoj ljubavi prema poslu, puni znanja, entuzijazma, inspirativni i drže sela na životu držeći se stare uzrečice.

-Kod nas ljudi kažu da izvinete 'škola i đubre ne mogu izdati' jer ako se dobra škola završi kad-tad će te valjda strefiti dobar posao, a isto tak ako se zemlja dobro pođubri rodit će, ako se posije bilo što, dobro će roditi – kaže **Ratko Aščić**.

Dio tog znanja nažalost se u selima neobrađene zemlje, praznih staja i praznih kuća gubi.

Članak je dio projekta "Vrišteća tišina praznih sela"

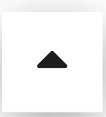
Ovaj članak je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa poticanja novinarske izvrsnosti.

PODIJELI S PRIJATELJIMA!

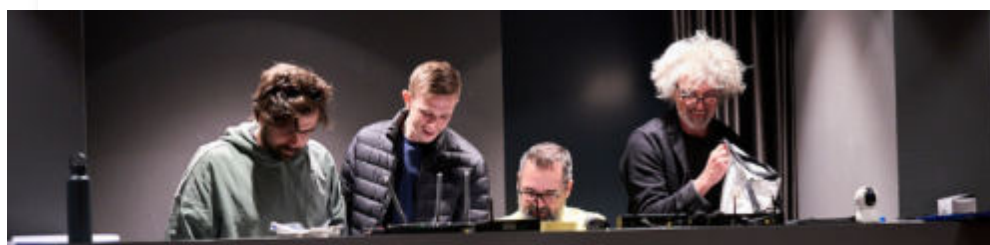
VRIŠTEĆA TIŠINA PRAZNIH SELA

AKTUALNO

IMA KOGA DOMA?

Neobična gošća banula na vrata obiteljske kuće na sjeveru grada

BROJIMO SITNO

Iza kulisa: Razgovarali smo s redateljicom koja nam dovodi broadwayski klasik, evo što kaže uoči premijere

PODRŠKA RAZVOJU

Što HAMAG BICRO nudi poduzetnicima? Predsjednik Uprave otkrio detalje

DRUŽENJE U PRIRODI

Uz vatru, čaj, kobasice: Zimska planinarska šetnja očekuje vas ove nedjelje, pozvani ste svi

[AKTUALNO](#)

[SREDIŠNJA HR](#)

[BJELOVAR](#)

[SPORT](#)

[DOMOVINA](#)

[ŽIVOT](#)

[I](#)

[FACEBOOK](#)

[INSTAGRAM](#)

[YOUTUBE](#)

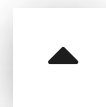
[KONTAKT](#)

[IMPRESSUM](#)

O NAMA

Klikni.hr je news portal koji vam svakodnevno donosi svježe vijesti iz središnje Hrvatske. Uživajte u čitanju.

[PRATITE NAS](#)

2024. © Klikni.news / Sva prava pridržana. / WEB **PEPERIT**

